

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

15 Canonis hæc ortum dabit, apocryphosque libellos.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

admittitur hac compensatio. Si autem perturbationi humane tribuitur, & menti tanto malo permotâ, nullo modo imitanda est.

2. ps. *Consuetudinis autem, vel constitutionis rigor nominum quam relaxatur.*

C. II. ¶ *Quæ constitutiones valeant temperari, vel qua non.*

Unde Leo Papa ait ad Rusticum Narbonensem episcopum, epist. 90. ante cap. 1.

Sicut a quedam sunt, quæ nulla possunt ratione convelli, ita multa sunt, quæ aut pro necessitate temporum, aut pro consideratione ætatum oporteat temperari: illa consideratione b. semper servata, ut in iis, quæ vel dubia fuerint, aut obscura, id noverimus sequendum, quod nec præceptis Evangelicis contrarium, nec decretis sanctorum Patrum inveniat aduersum.

DISTINCTIO. XV.

1. **Q**uoniam de iure naturalis, & constitutione, vel consuetudine hæcenus differimus, differentiam, quæ in rationem discernimus, assignantes, nunc ad ecclesiasticas constitutiones hylion vertamus, earum originem, & auctoritatem, prout ex libris sanctorum Patrum colligere possimus, breviter assignantes.

C. I. ¶ *Quo tempore caperint rationes generalium conciliorum.*

Canones e generalium conciliorum (ut Isidorus ait lib. 7. etymol. c. 16.) à temporibus Constantini ceperunt. In præcedentibus namque annis persecutione fervente, docendarum plebium minime dabatur facultas. Inde Christianitas in diversas hæreses scissâ est: quia non erat licentia episcopis in unum conveniendi, nisi tempore supradicti Imperatoris. Ipse enim dedit facultatem Christianis liberè congregari. Sub hoc etiam sancti patres in concilio Nicæno de omni orbis terrarum convenientes, iuxta fidem Evangelicam & Apostolicam, secundum post Apostolos symbolum tradiderunt. ¶ Inter cætera autem concilia; quatuor esse scimus venerabiles synodos, quæ totam principaliter fidem complectuntur, quasi quatuor Evangelia, vel totidem paradisi flumina. ¶ Harum prima Nicæna synodus cccxviii. episcoporum Constantino Augusto imperante peracta est: in qua Ariana perfidia condemnata blasphemia, quam de inæqualitate sanctæ Trinitatis idem Arius asserbat, consubstantiali Deo patri Deum filium, eadem sancta synodus per symbolum definiit. ¶ Secunda synodus cl. Patrum sub Theodosio seniore Constantinopoli congregata est, quæ Macedonium, Spiritum sanctum Deum esse negantem, condemnans; consubstantialitatem patri & filio Spiritum sanctum demonstravit, dans symboli formam, quam tota Græcorum, & Latinorum confessio in ecclesiis prædicat. ¶ Tertia synodus Ephesina prima cc. episcoporum sub juniore Theodosio Augusto edita est, quæ Nestorium, duas personas in Christo asserentem, iusto anathemate condemnavit, offendens manere, & in duabus naturis unam Domini nostri IESV Christi personam. ¶ Quarta synodus Chalcedonensis cccxxx. sacerdotum sub Martino principe habita est, in qua Eutychem Constantinopolitanum abbatem, verbi Dei & carnis unam naturam pronunciantem, & ejus defensorem Dioscorum, quondam Alexandrinum episcopum, & ipsum rursus Nestorium cum reliquis hæreticis una Patrum sententia damnavit, prædicans eadem synodus Christum Dominum de Virgine sic natum, ut in eo substantiam divinam, & humanam confiteamur naturam. ¶ Hæc sunt quatuor synodi principales, fidei do-

a. Pamm. prologo, c. 11. Ordo verborum non restitutus ab gl. b. conditione] orig. c. Pamm. 2. c. 104.

ctinam plenissime prædicantes. Sed & si qua sunt concilia, quæ sancti patres spiritu Dei pleni sanxerunt, post istorum quatuor auctoritatem; omni manent stabilita vigore: quorum gesta in hoc opere consilia continentur. ¶ Synodus autem ex græco interpretatur comitatus, vel coetus. Concilii 2. verò nomen tractum est ex more Romano. Tempore enim in quo causæ agebantur, conveniebant omnes in unum, & communicè intentione tractabant. Unde concilium à communi intentione dictum quasi consilium, consilium, quasi confidendum, d. in l. literam transeunte, vel concilium dictum est à communi intentione: eò quod in unum dirigant omnem mentis obtutum. Cilia enim oculorum sunt: unde qui sibi inter dissentiant, non agunt concilium, quia non consentiunt in unum. Coetus verò conventus est, vel congregatio, à coeundo, id est, à conveniendo in unum. Hinc etiam conventus est nuncupatus, eò quod ibi homines conveniunt in unum: sicut à conventu coetus dicitur, sic & concilium à societate multorum in unum.

¶ Caput hoc habetur etiam in conciliorum collectione Isidori ante ipsius præfationem, non autem in codice bibliothecæ Dominicanæ: in quo tamen usque ad versiculum, Inter cætera, ponitur etiam (quemadmodum & in aliis) ante initium concilii Nicæni.

2. ¶ Manere] In plerisque antiquis Gratiani exemplaribus, & Isidori codice impresso, legitur, ut est emendatum. Sed in aliis eorundem manuscriptorum, & impressis Gratiani legitur, manere in Christo duas naturas, & unam Domini nostri Iesu Christi personam.

2. ¶ Concilii verò] Apud Isidorum in lib. Ethymol. locus hic mendose legitur. Verum in præfatione ejusdem Isidori editam Parisiensi conciliorum præposita, qua cum aliquot codicibus collata est sic legitur. Concilii verò nomen tractum ex communi intentione, eò quod in unum dirigant omnes mentis obtutum. Cilia enim oculorum sunt: unde & qui sibi inter dissentiant, non agunt concilium, quia non sentiunt in unum. Coetus verò conventus est, vel congregatio, à coeundo, id est, conveniendo in unum: unde & conventus nuncupatus, quod ibi homines conveniant. Sicut conventus, coetus, vel concilium à societate dicitur multorum in unum: In Gratiani codicibus sunt multa varietates, ex quibus ea lectio retenta est, quæ visa est melior, quamvis adhuc aliquid fortasse desideretur.

C. II. ¶ De auctoritate quatuor conciliorum.

De quatuor verò a concilio scribit B. Gregorius, ita dicens. lib. 1. Regest. Epist. 24.

Sicut sancti Evangelii quatuor libros, sic quatuor concilia suscipere, & venerari me fateor; Nicænum scilicet, in quo perversum Arij dogma destruitur; Constantinopolitanum quoque, in quo Eunomii & Macedonii error vincitur; Ephesinum etiam primum, in quo Nestorii impietas iudicatur; Chalcedonense verò, in quo Eutychem, Dioscorique pravitas reprobatur, tota devotione complector, integerrima approbatione custodio: quia in his velut in quadrato lapide, sanctæ fidei structura confurgit, & cujuslibet vitæ, atque actionis norma consistit. ¶ Quintum quoque concilium pariter veneror, in quo epistola, quæ Ibe dicitur, erroris plena reprobatur, in quo Theodorus personam mediatoris, Dei & hominum in duabus substantiis separans, ad impietatis perfidiam cecidisse vincitur, & in quo scripta quoque Theodoriti, per quæ beati Cyrilli fides reprehenditur, auctu dementia prolata refutantur. Cunctas verò, quas præfata veneranda concilia personas respuunt, respuo; quas venerantur ample-

a. al. quoque.

tor: quia, dum universali sunt consensu constituta, se, & non illa destruit, quisquis praesumit aut solvere, quos a religiant, aut b ligare, quos solvunt.

¶ Cuius liber J. Apud B. Gregorium legitur: Et cuiuslibet vita, atque actionis existat, quisquis eorum soliditatem non tenet, etiam si lapis esse cernitur, tamen extra aedificium jacet. Quintum, &c. & in sequentibus significatur tria illa capitula, quorum occasione nonnulli quintam synodum non receperant.

Quae c. concilia sancta Romana ecclesiae suscipiat. C. III. ¶ De visum etiam Gelasius in concilio habito Romae cum 70. episcopis scribit, dicens.

Sancta d Romana ecclesia post illas veteris testamenti & novi scripturas, quas regulariter suscipimus, etiam has suscipi non prohibet: Sanctam synodum Nicanam cccxviii. patrum, mediante Constantino Maximo Augusto, in qua Arius haereticus condemnatus est: Sanctam synodum Constantinopolitanam, mediante Theodosio seniore Augusto, in qua Macedonius haereticus debitam damnationem excepit: Sanctam synodum Ephesinam, in qua Nestorius damnatus est consensu beatissimi Papae Celestini, mediante Cyrillo Alexandrinae sedis antistite, & Arcadio episcopo ab Italia designato: Sanctam synodum Chalcedonensem, mediante Martiano Augusto, & Anatolio Constantinopolitano episcopo, in qua Nestoriana, & Eutychniana haereses simul cum Dioscuro, ejusque complicibus damnatae sunt: sed & si qua sunt concilia a sanctis patribus haecenus instituta, post e istorum quatuor auctoritatem & custodienda, & recipienda decernimus, & mandamus. ¶ Jam nunc subiciendum est de opusculis sanctorum patrum, quae in ecclesia catholica recipiuntur. ¶ Opuscula beati Cypriani martyris, & Carthaginensis episcopi. ¶ Item opuscula beati Athanasii Alexandrini episcopi. ¶ Item opuscula beati Gregorii Nazianzeni episcopi. ¶ Item opuscula beati Basilii Cappadociae episcopi. ¶ Item opuscula beati Iohannis Constantinopolitani episcopi. ¶ Item opuscula Theophili Alexandrini episcopi. ¶ Item opuscula beati Hilarii Pictaviensis episcopi. ¶ Item opuscula B. Ambrosii Mediolanensis episcopi. ¶ Item opuscula B. Augustini Hipponensis episcopi. ¶ Item opuscula B. Hieronymi presbyteri. ¶ Item f. opuscula beati Prosperi viri religiosissimi. ¶ Item epistolam beati Leonis Papae ad Flavianum Constantinopolitanum episcopum destinatae: cujus textum quispian si usque ad unum jora disputaverit, & non eam in omnibus venerabiliter receperit, anathema sit. ¶ Item opuscula, atque tractatus omnium patrum orthodoxorum, qui in nullo a sanctae Romanae ecclesiae consortio deviarunt, nec ab ejus fidei & praedicatione se juncti sunt, sed communionis ipsius, gratia Dei, usque ad ultimum diem vitae suae participes fuerunt, legenda decernimus. ¶ Item decretales epistolae, quas beatissimi Papae diversis temporibus ab urbe Romana pro diversorum Patrum consultatione, dederunt, venerabiliter suscipienda sunt. ¶ Item gesta & sanctorum martyrum, qui multiplicibus tormentorum cruciatibus, & mirabilibus confessionum triumphantis irradianr. Quis ita h esse catholicorum dubitet, & majora eos in agonibus fuisse perpassos, nec suis viribus, sed gratia Dei, & adjutorio universa tolerasset? Sed ideo secundum antiquam consuetudinem singulari cautela in sancta Romana ecclesia non leguntur, quia & eorum, qui conscripserunt, nomina penitus ignoran-

tur, & ab infidelibus, aut idiotis a superflua aut minus apta, quam rei ordo fuerit, scripta esse putantur: sicut cujusdam Quirici, b & Iulitae: sicut Gregorii, aliorumque hujusmodi passiones, quae ab haereticis perhibentur conscripserunt. Propter quod, ut dictum est, ne vel levis subsannandi oriretur occasio, in sancta Romana ecclesia non leguntur. Nos tamen cum praedicta ecclesia omnes martyres, & eorum gloriosos agones, qui Deo magis, quam hominibus noti sunt, omni devotione veneramus. ¶ Item vitas Patrum, Pauli, Antonii, Hilario- nis, & omnium eremitarum, quas tamen vir beatissimus scripsit Hieronymus, cum omni honore suscipimus. ¶ Item Actus beati Sylvestri, Apostolicae sedis praefuli, licet ejus, qui conscripsit nomen ignoremus, a multis tamen in urbe Roma catholicis legi cognovimus; & pro antiquo usum multae hoc imitantur ecclesiae. ¶ Item scripta de inventione S. Crucis Dominicae, & alia scripta de inventione capitis beati Ioan. Baptista, novellae quidem e revelationes sunt, & nonnulli eas catholici legunt: Sed cum haec catholicorum manus pervenerint, beati Pauli d Apostoli sententia praedat, [Omnia probate, quod bene est, tenete.] ¶ Item Rufinus vir religiosus plurimos ecclesiasticis operis edidit libros: nonnullas etiam scripturas interpretatus est: sed quoniam beatus Hieronymus in aliquibus eum de arbitrii libertate notavit, illa sententia, quae praedictum beatum Hieronymum sententiae cognovimus, & non solum de Rufino, sed etiam de universis, quos vir saepius memoratus zelo Dei, & fidei religione f reprehendit. ¶ Item Origenis nonnulla opuscula, quae vir beatissimus Hieronymus non repudiat, legenda suscipimus: reliqua autem omnia cum auctore suo dicimus esse reuenda. ¶ Item Chthonicon g Eusebii Caesariensis, atque ejusdem historiae ecclesiasticae libros, quamvis in primo narrationis suae libro tepuerit, & postea in laudibus, atque excusatione Origenis schismatici unum conscripserit librum: propter rerum tamen notitiam singularem, quae ad instructionem pertinent, usquequaque non dicimus reuendos. ¶ Item Orosium virum eruditissimum collaudamus, quia valde nobis necessarium adversus Paganorum calumnias ordinavit historiam, mira quoque brevitate contexuit. ¶ Item venerabilis viri Sedulii paschale opus, quod heroicis descripsit versibus, insigni laude proferimus. h Item Iuvenici 3. nihilominus laboriosum opus non spernimus, sed miramur.

¶ Caterum, quae ab haereticis, sive schismaticis conscripta, vel praedicta sunt, nullatenus recipit Catholica, & Apostolica ecclesia Romana. ¶ E quibus i pauca, quae ad memoriam venerunt, & a catholicis vitanda sunt, credimus esse subdenda. In primis Ariminensem synodum a Constantino Caesare, Constantini filio congregatam, mediante Tauro praefecto, ex tunc & nunc, & usque in aeternum constemur esse damnatam. Item inenarrarium nomine Petri Apostoli, quod appellatur sancti Clementis, lib. 8. k apocryphum:

- Actus nomine Andreae Apostoli, apocryphi.
- Actus nomine Philippi Apostoli, apocryphi.
- Actus nomine Petri Apostoli, apocryphi.
- Actus nomine Thomae Apostoli, apocryphi.
- Evangelium nomine Thaddaei, apocryphum.
- Evangelium nomine Thomae Apostoli, quo utuntur Manichaei, apocryphum.
- Evangelium nomine Barnabae, apocryphum.
- Evangelium nomine Bartholomaei Apostoli, apocryphum.
- Evangelium nomine Andreae Apostoli, apocryphum.

a al. ligant. b al. religare. c al. Quae scripturas. d Burch. l. 2. c. 20. Ivo par. 4. cap. 64. Panorm. lib. 2. cap. 92. Polyb. lib. 1. tit. 20. e al. prater. f Ansel. l. 6. cap. 192. g fidei, vel praedicationis. orig. & Burch. Nicolaus in epistola impressa ad episcopos Galliae, c. 1. in fine. h al. ista.

a al. dictu. b al. Cyrici. c quaedam relationes. orig. d 7. Theosal. 5. e al. diversis. orig. f al. religiosus. g al. Chronica. orig. h al. praefertimus. orig. i Burch. l. 2. cap. 221. Ivo par. 4. cap. 65. Panorm. lib. 2. cap. 123. k de cem. orig.

Evangelia, quæ falsavit Lucianus, apocrypha. Evangelia quæ falsavit Hyrcius, apocrypha. Liber de infantia Salvatoris, apocryphus. Liber de nativitate Salvatoris, & de sancta Maria, & de obfetrice Salvatoris, apocryphus. Liber qui appellatur Pastoris, apocryphus. Libri omnes, quos fecit Lenticus b discipulus diaboli, apocryphi. Liber, qui appellatur fundamentum, apocryphus. Liber, qui appellatur thesaurus, apocryphus. Liber, qui appellatur, de filiabus Adæ, vel e Geneleos, apocryphus. Centimetrum de Christo Virgilianis compaginatum versibus, apocryphum. Liber, qui appellatur, Actus Teclæ, & Pauli Apostoli, apocryphus. Liber, qui appellatur, Nepotis, apocryphus. Liber proverbiorum, qui ab hæreticis conscriptus, & sancti Xisti d nomine signatus est, apocryphus. Revelatio, quæ appellatur Pauli Apostoli, apocrypha. Revelatio, quæ appellatur Thomæ Apostoli, apocrypha. Revelatio quæ appellatur Stephani, apocrypha. Liber, qui appellatur transitus e sanctæ Mariæ, apocryphus. Liber, qui appellatur penitentia Adæ, apocryphus. Liber Ogia nomine gigantis, qui ab hæreticis cum dracone post diluvium pugnasse pethibetur, apocryphus. Liber, qui appellatur testamentum Jacob s, apocryphus. Liber qui appellatur pœnitentia Origenis, apocryphus. Liber qui appellatur penitentia sancti Cypriani, apocryphus. Liber, qui appellatur penitentia Iamnis, & Mambra, apocryphus. Liber, qui appellatur, fortes Apostolorum, apocryphus. Liber Lufanæ g, apocryphus. Liber canonum Apostolorum apocryphus. Liber Physiologos, qui ab hæreticis conscriptus est, & B. Ambrosii nomine præsignatus, apocryphus. Historia Eusebii Pamphili, apocrypha. Opuscula Tertulliani h, sive Africani, apocrypha. Opuscula Posthumani, & Galli, apocrypha. Opuscula Montani, Priscille, & Maximillæ, apocrypha. Opuscula omnia Fausti Manichæi, apocrypha. Opuscula alterius Clementis Alexandrini, apocrypha. Opuscula Victorini Pictaviensis, apocrypha. Opuscula Fausti Rhegiensis Galliarum, apocrypha. Opuscula Frumentii m, apocrypha. Epistola IESV ad Agbarum regem, apocrypha. Passio Georgii, apocrypha. Passio Cyrici, & Iulitæ, apocrypha. Scriptura quæ appellatur, contradictio Salomonis, apocrypha. Phylacteria omnia, quæ non Angelorum, ut illi confingunt, sed demonum magis artibus conscripta sunt, apocrypha. ¶ Hæc, & omnia his similia, quæ Simon magus, Nicolaus, Cerinthus, Marcion, Basilides, Ebion, Paulus etiam Samosatenus, Phostinus, & Bonofus, & qui simili errore defecerunt, Montanus quoque cum suis obsecrissimis sequacibus, Apollinaris, Valentinus sive Manichæus, Faustus n, Sabellius, Arius, Macedonius, Novatus, Sabbatius, Celestius o, Donatus, Eustathius, Iovinianus, Pelagius, Iulianus, & p Latinenfis, Celestinus, Maximinus, Priscianus q ab Hispania, Lampedius, Dioscorus, Euryches, Petrus, & alius Petrus, & quibus unus Alexandriam, alius Antiochiam maculavit, Acacius Constantinopolitanus, cum confortibus suis, nec non & omnes hæretes r, quas

a al. Efrinus.] al. Hefybius. b al. Lentricus.] al. Lentius. c abest ab orig. d al. Sixti. e transitus, id est, assumptio.] orig. f al. lob.] orig. g qui appellatur, laus Apostolorum.] orig. h Tertulliani apocrypha. Opuscula Lactantii, apocrypha. Opuscula Africani, apocrypha.] orig. i Opuscula Commodiani, apocrypha.] orig. k Opuscula Turtii, Cypriani, apocrypha. Opuscula Arnobii, apocrypha. Opuscula Tyconii, apocrypha.] orig. l al. Pirabionensis. m al. Frumentii cæci.] orig. n Africanus.] orig. o al. Calistus. p Iulianus Celamensis, Celestinus, &c.] orig. q orig.] Priscillanus ab Hispania, Nestorius Constantinopolitanus, Maximus, Onicus, Lampedius. r hæretici, eorumq, discipuli.] orig. Burch. lib. 3. c. 222. Ivo part. 4. cap. 63. Pannorm. lib. 2. cap. 90.

ipsi, eorumque discipuli, sive schismatici docuerunt, vel confecerunt, quorum nomina minime retinentur, non solum repudiata, verum etiam ab omni Romana, & Apostolica ecclesia eliminata, atque cum suis auctoribus, auctorumque sequacibus sub anathematis indissolubili vinculo in æternum confitemur esse damnata. ¶ Cæterum, s, qui libri in ecclesiasticis officis per anni circulum a nonnullis legantur (quod ritum illum Apostolica non reprobatur, sed sequitur ecclesia) pro fidelium ædificatione adnotandum censuimus. Quidam, quod in Septuagesima ponunt Pentateuchum 6 usq; in xv. diem ante pascha, xv. die ponunt Hieremiam usque in cenam Domini. In cena Domini legunt tres lectiones de lamentatione Hieremix a [Quomodo fides sola civitas, &c. & tres de tractatu sancti Augustini 7. in Psalm. 54. [Exaudi Deus orationem meam, & ne desperes.]] & tres de Apostolo, ubi ait in epistola ad Corinthios: [Convenientibus b vobis in unum.] Secunda lectio sic incipit, [Similiter & calicem postquam canavit.] Tertia, [De spiritualibus autem c noluitis vos ignorare fratres.] In Parasceve tres lectiones de lamentatione Hieremix, & tres de tractatu sancti Augustini in Psalmum 63. [Exaudi Deus orationem meam, cum deprecor.] & tres de Apostolo; ubi ait in epistola ad Hebræos d, [Festinemus ingredi in illam requiem, &c.] Secunda lectio, [Omnis namque pontifex, e] Tertia, [De quo gratias vobis ferimus.] In sabbato sancto tres lectiones de lamentatione Hieremix Prophetæ, tres de tractatu sancti Augustini in eundem Psalmum 63. [Exaudi Deus orationem meam, cum deprecor.] & tres de Apostolo, ubi ait in epistola ad Hebræos, [Christus f assistens pontifex futurarum bonorum.] Secunda lectio, [Vbi enim testamentum est.] Tertia [Umbra enim g habens lex futurarum bonorum.] In Pascha Domini homilia ad ipsum diem pertinentes, infra hebdomadam homilias. In octavis h h Pasche ponunt actus Apostolorum, & epistolas canonicas, & Apocalypsin usque in octavas i Pentecostes. In octavis Pentecostes ponunt libros Regum, & Paralipomenon usque in Calendas Augusti. In Dominica prima mensis Augusti ponunt Salomonem usque in Calendas Septembris. In Dominica prima Septembris ponunt Iob, Tobiam k, Hester, Efdram usque in Calendas Octobris. In Dominica prima mensis Octobris ponunt librum l Machabæorum usque in Calendas Novembris. In Dominica prima mensis Novembris ponunt Ezechielem, & Danielelem, & minores prophetas usque in Calendas Decembris. In Dominica prima mensis Decembris ponunt Esaiam prophetam usque ad m Nativitatem Domini. In Natali n Domini legunt primum de Esaiâ tres lectiones. Prima lectio, [Primo o tempore allevata est terra Zabulon, &c.] Secunda, [Consolamini p, consolamini.] Tertia, [Confirget q, confirget.] Deinde leguntur sermone, vel homilia ad ipsum diem pertinentes. In natali sancti Stephani homilia de ipso die. In natali sancti Iohannis similiter. In natali Innocentium similiter. In natali sancti Sylvestri similiter. In octava natalis Domini homilia de ipso die. Dominica prima post Nativitatem Domini ponunt epistolas Pauli usque in Septuagesimam. In Epiphania lectiones tres de Esaiâ. Prima lectio incipit, [Omnes, r sistentes.] Secunda, [Surgit s, illuminare Hierusalem.] Tertia, [Gaudens t gaudens in Domino.] Deinde leguntur sermone, vel homilia ad ipsum diem pertinentes.

a Thren. 1. b 1. Corinth. 11. c 1. Corinth. 10. d Hebr. 4. e Hebr. 5. f Hebr. 9. g Hebr. 10. h al. octava. i al. octavam. k Iudith, Hester.] Ivo 1 libror.] Ivo m abster in naturalem. n alter in vigilia natalis Domini.] Burchard. & Ivo, & ordo Romanus. o Esa. 9. p Esa. 40. q Esa. 12. r Esa. 33. s Esa. 60. t Esa. 61.

1 ¶ Mandamus] Post hoc verbum in Decreto Gelasii sequitur continenter: Item opuscula beati Cypriani, &c. Sed Burchardus, & Ivo, & Pamormia ut Gratianus. Ac certe in toto hoc capite modis discrepant collectiones ab originali, ut satis certo statum non possit, qua vera & pura sit Gelasii lectio, nec magno opere sit mirandum, si nonnulla sint, qua difficultatem faciunt. Quamobrem qua auxilio codicum tuto emendari poterant, ea sunt emendata: ceteri loci partim indicata varietate, partim, quoniam omnes indicare infinitum fuisset, labor hic ad libros aduendū accurato lectori est relictus.

2 ¶ Item gesta] Hinc usque ad finem capituli omnia absunt a plerisque versibus Gratiani codicibus; quod etiam Archidiaconus adnotauit. Sunt tamen egiusdem Gelasii usque ad versum. Ceterum qui libri, & apud Burchardum, & Iuonem referuntur proxime post superiora.

3 ¶ Iuueni] Antea Legebari, Item Vincentii, restituta est vera lectio ex Gelasio, Burchardo, & Iuone. De quo Iuueno meminit B. Hieronymus in Catalogo.

4 ¶ De sancta Maria] In collectione Isidori legitur, & de Maria, & de obfetrice. Apud Burchardum, & de Maria, vel de Obfetrice Saluatoris.

5 ¶ Ceterum] Hinc usque ad finem, neque in collectione Isidori, neque in ulla veteri codice Gratiani eorum, qua collata sunt inueniuntur. A verbis tamen, in Septuagesima ponunt, referuntur a Burchardo, & Iuone sine auctori nomine, in Pamormia ex Gelasio cum lxx. epist. 22. & alibi, & Rabanus in prefatione in Hieroniam, & ordo Romanus, cap. de Septuagesima.

6 ¶ Pentateuchum] Apud Iuonem legitur, Heptateuchum, ut ultra quinque libros comprehendat librum Iosue, & Iudicum, qua voce, ac librorum conjunctione Beatus Hieronymus ad Lucinum scribens, utitur. Alii vero Heptateuchum appellant, ut sanctus Gregorius libro 7. in d. 2. epist. 48. & libro 10. epist. 22. & alibi, & Rabanus in prefatione in Hieroniam, & ordo Romanus, cap. de Septuagesima.

7 ¶ In Psalmum 54.] sic etiam apud Iuonem. In ordine Romano, cap. de officio diuinum a cena Domini usque in octauam Pentecostes, & apud Burchardum legitur, in Psalmum 63. id est, Exaudi Deus orationem meam, cum deprecor. Itemq; in cap. de ordine in uolte Parasceues, Tres de tractatu sancti Augustini de Psalmo 63.

8 ¶ In octauis] Ipsam diem octauam solitam fuisse profertur nomine multitudine, ad eam octauam, notabitur infra de consecratione, dist. 3. c. pronuntiandum.

9 ¶ In natali Domini] Burchardus, & Ivo habent in Vigilia natalis Domini, & ita in ordine Romano, cap. quod inscribitur, in Christi nomine, incipit ordo catholicorum librorum, qui in ecclesia Romana ponuntur. Pamormia autem habet ut Gratianus.

DISTINCTIO XVI.

1 ¶ Apostolorum vero canones, qui per Clementem Pontificem Romanum, sicut quidam asserunt, dicuntur esse translatis sunt, quinquaginta.

1 ¶ Translati] In titulo qui proponitur canonibus Apostolorum in collectione Isidori, & in concilio Stephani Papa 1111. (cum magnum partem Deus dedit, Cardinalis in sua canonum collectione referri) pro voce, translatis, habetur prolatis. Dionysius enim ante Exiguus nullam huius uersionis mentionem facit, & aliqua scriptura solum epistolas Clementis hoc modo citare, ex dictis Petri Apostoli per Clementem prolatis. ut auctor Episcopi, & alii.

C. I. ¶ Apostolorum canones Apostolica reuerentia auctoritate.

Hic non recipiendos, sed inter apocrypha deputandos, Isidorus scribit dicens.

Canones 1 qui dicuntur Apostolorum, seu quia eosdem nec sedes Apostolica recepit, nec sancti Patres illis assensum praeberunt, pro eo quod ab haereticis sub nomine Apostolorum compositi dignoscuntur, quamvis in eis utilia inueniantur, tamen ab auctoritate canonica, atque Apostolica eorum gesta constat esse remota, atq; inter apocrypha deputata.

1 ¶ Caput hoc est in prefatione Isidori ad collectionem conciliorum, qua ex bibliotheca ecclesiae Toletanae descripta Romam missa est. Nam in illa qua vulgata Isidori collectione, de qua initio dictum est; proponitur, contrarium patris uidetur dici, & refertur infra. c. Placuit. hoc ead. dist. si modo idem est Isidorus.

C. II. ¶ Apostolorum canones sunt recipiendi.

Zepherinus autem contra scribit episcopi per Siciliam constituti, epist. 1.

Sexaginta 1 sententias a Apostoli praescriperunt, cum aliis plurimis episcopis, & seruandas censuerunt.

1 ¶ Sexaginta] Ivo etiam, & auctor Pamormia habent, Sexaginta. Itemq; originale in margine. Sed in textu, Septuaginta. Polycarpus, Quinquaginta.

C. III. ¶ Exceptis quinquaginta capitulis, canones Apostolorum inter apocrypha deputantur.

Item Leo 1 Papa nonus contra epistolam Nicetae abbatis.

Clementis e librum, id est, Petri Apostoli itinerarium, & Apostolorum canones numerant Patres inter apocrypha, exceptis quinquaginta capitulis, qua decreuerunt orthodoxae fidei adiungenda.

1 ¶ Item Leo] Hoc caput sumptum est ex responsione Humberti legati Leonis noni ad libellum Nicetae presbyteri, & Monachi contra Latinos editum, qua Roma in monasterio sanctae Mariae uox, & in multis bibliothecis extat manuscripta. Merito autem potius citari Leo ix. quod eius auctoritate & iussu Humbertus legatus sedis Apostolicae ea scripsit.

C. IIII. ¶ Item vi. synodus, cap. 2.

Placuit e huic sanctae synodo, ut amodo confirmata & rata sint canonum Apostolorum 85. capitula.

Epistola 1 Isidori in capite canonum.

Isidorus 2 seruus Christi, lectori suo conseruo. ¶ Propter eorum auctoritatem: ceteris conciliis proponimus canones qui dicuntur Apostolorum, licet a quibusdam apocryphi dicantur, quoniam plures eos recipiunt, & sancti Patres eorum sententias synodali auctoritate roborauerunt, & inter canonicas posuerunt constitutiones. Item infra s. Primò quidem ordo, ut praedictum est, de celebrando concilio insertus habetur, & postmodum canonum Apostolorum, ac primorum Apostolicorum (id est, a sancto Clemente usque ad sanctum Syluestrum) decretorum, atque diuersorum conciliorum breuiarium interpolatur, sequens ordinem suum.

1 ¶ Epistola] Haec epistola ab Iuone uocatur prefatio in opus canonum, & est ea, qua Isidori nomine est praeposita totius conciliorum, licet in uersione editione, in qua prior est Isidori collectio, nonnulla uerba desiderauerit. Est autem constitutio hoc caput ex diuersis locis istius prefationis. Nam uerba illa, Propter eorum auctoritatem, & cap. usque ad uers. constitutiones, non longe absunt ab initio. Reliqua uero sunt in extremo.

2 ¶ Isidorus seruus] in Pamormia est eodem modo

a Ivo part. 4. cap. 107. Pamormia lib. 2. cap. 105. Polyc. l. 3. tit. 102.
b al. praefixerunt. orig. c. Ivo p. 4. c. 105. Pamormia l. 2. cap. 124.
d al. regulis orthodoxis al. regulis orthodoxis. Ivo p. 4. c. 106. Pamormia l. 2. c. 115. Ivo part. 4. c. 106. Pamormia l. 2. c. 125.